

Caragiale și Sfinții Trei Ierarhi

Dacă îl întrebi pe un om "de cultură" (citește: litere, teatru) ce semnificație are [ziua](#) de 30 ianuarie, îți va răspunde, dacă are puțină memorie, că este data nașterii lui [Ion Luca Caragiale](#); dacă îl întrebi pe un om al Bisericii (adică al cultului) despre aceeași dată, îți va răspunde cu siguranță că este praznicul Sfinților Trei Ierarhi. Prea puțini sunt, însă, românii care să cunoască ambele semnificații ale acestei date!

Da, [Caragiale](#) s-a născut de praznicul Sfinților Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur! Marele nostru dramaturg i-a avut (și îi are) ca ocrotitori cerești pe Marele Vasile, pe dumnezeiescul Grigorie și pe Ioan Hrisostomul! E un motiv să ne încruntăm sau să ne descreșim frunțile? Cum și-a pus pecetea binecuvântarea lor peste viața pruncului născut la mijloc de veac XIX în satul Haimanale?

Suntem într-un an Caragiale, Universitatea de Teatru și Film din București îi poartă numele, cel mai important festival național de teatru îi poartă, iar și, numele (pe lângă licee, străzi, biblioteci publice etc.). Este incontestabil că marele dramaturg a contribuit substanțial la construirea imaginii României moderne, fie că ne place sau nu, fie ea (imaginea) doar caragialiană sau, pentru unii, caragialescă.

Acum un mileniu și jumătate, aflat într-o dispută cu împăratul Bizanțului, care căzuse în erezie, Vasile cel Mare îl amendă pe stolnic (bucătarul șef), care intervenise nepermis în discuție: "Treaba ta e să ai grijă de mâncăruri, nu să fierbi dogmele Bisericii!". Pare o replică din Caragiale! Ne plângem că sfinții nu au simțul umorului?! Înseamnă că nu cunoaștem literatura patristică, unde vedem că toate vorbele lor [erau](#) drese cusare - acea sare a duhului, de care vorbește Apostolul Pavel!

Această sare a duhului (folosită pentru pregătirea unor "bucate" mai modeste, tot cu arome răsăritene, dar culese, cu egală mîgală, de pe rafturile mai de jos ale spiritului) se regăsește în toate scrierile lui [Caragiale](#). O dovadă că această sare este de Sus este rodnicia ei literară, vădită în iubirea autorului față de toate personajele sale, în joie de vivre-ul (fie el și balcanic ori franțuzit) ce irumpe din texte și, mai ales, în bună măsură; și poate, mai presus de acestea, este acea atmosferă românească, acel ce "de-acasă" (dincolo de toate boacănele de pe scenă), atât de greu de atins de un gen care nu suportă descrierea, ci doar cuvântul rostit.

Duhovnicește vorbind, păcatele personajelor caragialiene sunt multe, mărunte și foarte vizibile (îngroșate, după regulile comediei) - așadar, mai ușor de conștientizat și tratat. Hrănit cu tabieturi și cu alea minore, românul caragialian este ferit de marile orgolii și, implicit, de marile prăbușiri. El se simte bine acasă, fără s-o știe, este una cu spațiul de-acasă (nici nu ne dăm seama ce mult înseamnă acest lucru azi!); el este parte a unui dens specific etnic (chiar dacă țesut din imanențe, densitatea țesăturii semantice îl va face să irumpă spre un anumit transcendent). Beția metafizică îl atrage mai puțin decât cea fizică; aerul gotic, mai puțin decât

cel de mahala. Din această țesătură de specificități minore se creează o frescă, ce nu mai estedeloc minoră. Da, Caragiale zugrăvește specificul românesc al unei epoci și alunei provincii care ne sunt familiare și azi (din păcate?!) și care, până la urmă, este cu totul diferit (dacă nu chiar contrar față) de suma viciilor personajelor-tip care îi populează scriitura. Căci, spre deosebire de tragedieni, Caragiale descrie apucături pe care le avem cu toții (subțiate, desigur) sau le vedem și mai limpede la vecinul de peste gard. Suntem, astfel, invitați la un exercițiu al iertării și al autoacceptării propriei culpe, destul de anevoie de obținut fără cel al (auto)deriziunii, ceea ce înseamnă deja mult în dialectica mântuirii.

Caragiale ne oferă o viziune mai puțin celestă aromânismului, dar mai deschisă spre taina pocăinței (opțiunea rămâne a noastră - el nu este un moralist!), fără de care orice "sentiment românesc" devine luciferic (vezi lecția slavofilismului!). Dacă există nebunie întru Hristos, deci terapie duhovnicească prin râs, poate exista și un românism ludic - posibil aflat, potrivit iconomiei dumnezeiești, mai aproape de porțile Raiului decât celal marilor idealuri trâmbițate.

Da, aceasta a fost darul Sfinților Părinți, oferit pruncului din mahalaua ploieșteană: sarea cuvântului, elocința, devenită armă a duhului (fie el, la o primă vedere, lumesc). Dar credința în Dumnezeu și-a ales-o singurși a apărat-o, a mărturisit-o de repetate ori în cetate, în presa vremii, muștrându-și contemporanii căzuți pradă modelor liberei-cugetări, într-un veac când tot mai mulți se înclinau în fața curentelor gândirii atee. El a fost (alături pe Eminescu) printre puținii care au sesizat pericolul ascuns al secularizării învățământului și al întregii vieți publice.

Prin voia lui Dumnezeu, [ziua](#) de 30 ianuarie are pentru românidouă semnificații distincte, aparent, chiar contrarii, dar care trebuie să conveargă spre una singură. Este un semn că Biserica (adică noi) și rampateatrală (un alt concentrat al stării cetății) și, implicit, întreaga cultură (produsă tot de noi, după chipul și asemănarea minților noastre) trebuie să se readeune împreună, în Numele Celui Care le adună pe toate în dreapta Sa. Este un semn că actul de cult și actul de cultură trebuie să se împletească organic, ecclesial (ecclesia înseamnă "adunare"), într-o unică lucrare închinată, ca două respirații ale aceleiași Ființe a neamului.

Elena Dulgheru

Sursa: <http://www.nistea.com/media/film/caragiale.htm>